

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра культурології та музеєзнавства

**АКТУАЛЬНІ
ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ**

**Альманах
наукового товариства «Афіна»
кафедри культурології та музеєзнавства**

Випуск 14

Засновано у 2003 році

Рівне – 2014

ББК 71.0
А 43
УДК 008:168.522

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ: Альманах наукового товариства „Афіна” кафедри культурології та музеєзнавства. – Вип. 14 / За ред. проф. В.Г. Виткалова. – Рівне: РДГУ, 2014. – 256 с.

Головний редактор:

Виткалов В.Г. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри культурології та музеєзнавства РДГУ

Редакційна колегія:

Афанасьєв Ю.Л. – доктор філософських наук, професор Київського університету ім. Б.Грінченка
Баканурський А.Г. – доктор мистецтвознавства, професор Одеського національного політехнічного університету
Виткалов С.В. – кандидат мистецтвознавства, доцент РДГУ (відповідальний секретар)
Воробйов А.М. – кандидат педагогічних наук, професор РДГУ
Дем’янчук О.Н. – доктор педагогічних наук, професор Луцького інституту розвитку людини „Україна”
Жилюк С.І. – доктор історичних наук, професор РДГУ
Коваль Г.П. – доктор педагогічних наук, професор РДГУ
Кралуцький П.М. – доктор філософських наук, професор НУ „Острозька академія”
Круль П.Ф. – доктор мистецтвознавства, професор Прикарпатського національного університету ім. В.Стефаника
Кушнарєнко Н.М. – доктор педагогічних наук, професор ХДАК
Поніманська Т.І. – кандидат педагогічних наук, професор РДГУ
Постоловський Р.М. – кандидат історичних наук, професор РДГУ
Стоколос Н.Г. – доктор історичних наук, професор РДГУ
Троян С.С. – доктор історичних наук, професор РДГУ
Костюк Л.К. – кандидат історичних наук, доцент РДГУ
Швецова-Водка Г.М. – доктор історичних наук, професор РДГУ
Яремко-Супрун Н.О. – доктор мистецтвознавства, професор РДГУ

Рецензенти:

Арцишевський Р.А. – доктор філософських наук, професор Волинського національного університету ім. Лесі Українки
Брилін Б.А. – доктор педагогічних наук, професор Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського

Науковий редактор і упорядник випуску – **проф. Виткалов В.Г.**

ISBN 978-966-8424-77-9

Редакція не завжди поділяє точку зору автора. За точність наведених цитат, імен, прізвищ, дат відповідальність несуть автори.

Друкується за рішенням вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 4 від 28.11.2014 р.)

Свідомство про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації, серія КВ № 15561-4033 Р. Зареєстровано Міністерством юстиції України, наказ № 1489/5 від 18.08.2009 р.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2014

**Х ВСЕУКРАЇНЬСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
«УКРАЇНЬСЬКА КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКА ПРАКТИКА В ІСТОРИЧНІЙ РЕТРОСПЕКТИВІ»
У М. РІВНЕ**

Кінець року на кафедрі культурології і музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету завершується всеукраїнською науково-практичною конференцією, проведення якої заплановано на 14-15 листопада. У цьому році вона ювілейна, десята. Тож і відмінностей має чимало.

Захід виявився справді підсумком в організації науково-дослідної діяльності у регіональному ВНЗ, адже навіть за статистичними показниками він якісно вирізняється від попередніх. До участі в обговоренні актуальних проблем культури зголосилося 367 осіб, що репрезентують 60 ВНЗ та науково-дослідних структур, якісний склад яких достатньо високий: 14 докторів наук, 25 професорів, понад 100 кандидатів наук, доцентів, 6 докторантів, понад 60 аспірантів із різноманітних науково-дослідних центрів та секторів, а також керівники національних мистецьких центрів, які активно розробляють наукову культурно-мистецьку проблематику. Є серед учасників й чимало осіб, що мають державні почесні звання народних (заслужених артистів України), є провідними солістами (акторами, диригентами) в українських оперних та музично-драматичних театрах.

Відмінністю цього заходу є також те, що в ньому беруть участь, крім представників України, й дослідники з інших країн, зокрема Кореї, Китаю, Уфимської філії Московського державного гуманітарного університету ім. М. Шолохова (республіки Башкортостан), Ізраїлю, республіки Білорусь, що є аспірантами чи здобувачами наукових ступенів провідних українських ВНЗ, або науковцями, що підтримують тісні контакти з вітчизняними ВНЗ [1]. Чималий відсоток учасників – студенти старших курсів українських ВНЗ, що, поза сумнівом, згодом поповнять лави вітчизняної магістратури і аспірантури.

Традиційно серед учасників – представники ВНЗ I-II рівнів акредитація, чимало з яких є аспірантами або пошукувачами різноманітних наукових ступенів, понад 20 магістрантів.

Постійні учасники заходу – керівники управлінських структур обласної державної адміністрації – Управління освіти та науки, культури та туризму, молоді та спорту тощо, які активно підтримують чимало починань кафедри культурології і музеєзнавства.

Аналізуючи якісний склад учасників, слід зазначити, що вони репрезентують достатньо широке коло ВНЗ та науково-дослідних структур:

Класичні університети: Київський національний університет ім. Т.Шевченка, Донецький національний університет, Львівський національний університет ім. І. Франка, Східноєвропейський національний університет ім. Лесі Українки, Глухівський національний університет ім. О.Довженка, Житомирський державний університет ім. І. Франка, Маріупольський державний університет, Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника, Мукачівський державний університет, Херсонський державний університет, Кам'янець-Подільський національний університет ім. І. Огієнка, Вінницький національний університет ім. М. Коцюбинського, Ужгородський національний університет.

Науково-дослідні установи: Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Рильського НАН України, Інститут проблем виховання НАПН України, Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України, Інститут культурології Національної академії мистецтв України, Національний музей архітектури та побуту України, Національний науково-дослідний реставраційний центр України, Львівська національна галерея мистецтв ім. Б. Возницького, Національна бібліотека України для дітей.

Культурно-мистецькі ВНЗ України: Харківська державна академія культури, Київський національний університет культури і мистецтв (і його Миколаївська та Симферопольська філії), Київський університет ім. Б. Грінченка, Донецька національна музична академія ім. С. Прокоф'єва, Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, Львівська національна музична академія ім. М. Лисенка, Національна академія мистецтв України, Білоруський державний університет культури і мистецтв, Львівська національна академія мистецтв, Національна музична академія України ім. П. Чайковського, Закарпатський художній інститут (Ужгород).

Навчальні заклади педагогічного спрямування: Національний педагогічний університет ім. М. Драгоманова, Рівненський державний гуманітарний університет, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія, Московський державний гуманітарний університет ім. М. Шолохова (Уфимська філія, республіка Башкортостан), Дрогобицький державний педагогічний університет ім. І. Франка, Кременецький обласний гуманітарно-педагогічний інститут ім. Т. Шевченка, Полтавський національний педагогічний університет ім. В. Короленка, ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. С. Дем'янука», Івано-Франківське ОШПО.

Технічні та інші спеціальні ВНЗ: Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана, Одеський національний політехнічний університет, Вінницький національний технічний університет, Луцький національний технічний університет, Львівський державний університет внутрішніх справ, Національний університет водного господарства і природокористування, Львівський національний аграрний університет, Приазовський державний технічний університет.

Серед учасників є й представники Дубнівського (РДГУ), Кам'янець-Подільського, Київського державних коледжів культури і мистецтв, Луцького державного педагогічного коледжу, Малинського державного лісотехнічного коледжу, солісти Львівського академічного театру опери та балету ім. С. Крушельницької, Рівненського музично-драматичного академічного театру, академічного ансамблю пісні і танцю «Козаки Поділля», а також представники експериментальних навчальних закладів (Миколаїв) й методичних центрів Рівненщини та ЗМІ.

Насамкінець зазначимо, що у десяти всеукраїнських науково-практичних конференціях, проведених співробітниками кафедри культурології і музеєзнавства, загалом взяло участь 2446 дослідників, серед яких, окрім українських дослідників, представники наукових спільнот Білорусі, Ізраїлю, Німеччини, Росії, Китаю, Кореї, Башкортостану, новітніх навчально-виховних структур, що є свідченням визнання РДГУ як науково-освітнього центру, де шанується науковий пошук.

Традиційним є також і те, що в результаті проведення цього заходу планується вихід друком чотирьох наукових збірників, у яких буде відображено наукових пошук дослідників країни, що живе у вже значно змінених суспільно-політичних обставинах. Ці матеріали дадуть більш повне враження від проведення заходу.

Список використаної літератури:

1. *Українська культурно-мистецька практика в історичній ретроспективі*: програма X Всеукр. наук.-практ. конф., 14-15 лист., 2014 р. / Укл.: Виткалов С. В., Виткалов В. Г. – Рівне : РДГУ, 2014. – 32 с.

Резюме

Аналізується якісний склад учасників X всеукраїнської науково-практичної конференції, проведеної у м. Рівне.

Ключові слова: наукові дослідження, конференція, культурно-мистецькі проблеми.

Summary

Vitkalov S.V. X allukrainian scientific conference in Rivne

The high-quality list of entries of X of allukrainian scientific conference, conducted in a m .Rivne is analysed.

Key words: scientific researches, conference, cultural and art problems.

Аннотация

Виткалов С.В. X Всеукраинская научно-практическая конференция в г. Ровно

Анализируется качественный состав участников X всеукраинской научно-практической конференции, проведенной в г. Ровно.

Ключевые слова: научные исследования, конференция, художественная проблематика.

Надійшла до редакції 17.11.2014 р.

УДК 477.02.35

Виткалов В.Г.

НАУКОВІ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНИ В АСПЕКТІ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОЇ ПРАКТИКИ

Підсумок проведення будь-якого помітного наукового заходу [1] дає підстави для відповідних висновків. Не є виключенням і зазначена вище конференція. І в даному контексті збірник її матеріалів викликає чи не найбільше зацікавлення, особливо його методичний розділ. Причин цьому декілька: якщо у перших двох [2] зібрано персоніфіковані матеріали, що відображають широке поле проблем, над якими працюють сьогодні сучасні науковці і ці матеріали згодом будуть втілені (чи вже є складовими) дисертаційних чи монографічних досліджень і, так би мовити, відображають загальний стан наукового пошуку, то у цьому випуску зосереджено чимало науково-методичного матеріалу, який засвідчує факт того, на якій, власне, базі здійснюється науковий пошук, кого, хто і яким чином готують (формують) у наших ВНЗ різних рівнів акредитації.

Не викликає сумніву і той факт, що у цьому збірнику, як і в матеріалах будь-якої іншої науково-практичної конференції, зібрані достатньо строкаті за змістом, системою наукового пошуку, формою подання, рівнем дослідницької культури тощо матеріали, однак, матеріали, які загалом відбивають стан наукової думки в країні, професійний рівень дослідників, теоретико-методологічну базу досліджень тощо. І хоча за одним лише збірником не можна робити більш-менш ґрунтовних висновків чи узагальнень стосовно перелічених вище аспектів, усе ж загалом широта наукового пошуку та фаховий рівень виконавців є достатньо високим.

Акцентуючи увагу на тематиці поданих матеріалів, слід відзначити наступне.

Теоретико-прикладна проблематика традиційно хвилює молодих дослідників, що помітно по низці представлених матеріалів, адже саме в ній помітно як бачиться ця проюлема, на якій методологічній базі вона

ЗМІСТ

<i>Постоловський Р.М.</i> Потенційні можливості університету в регіоні	3
<i>Виткалов С.В.</i> X Всеукраїнська науково-практична конференція «Українська культурно-мистецька практика в історичній ретроспективі» у м. Рівне	5
<i>Виткалов В.Г.</i> Наукові проблеми України в аспекті культурно-мистецької практики	6

РОЗДІЛ I.

ЕТНОКУЛЬТУРНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ КОНТЕКСТ

<i>Князікевич А.В.</i> Весільна обрядовість Східного Полісся: етнографічний матеріал, зібраний у с. Паліївка Ямпільського району Сумської області (липень 2013 р.)	11
<i>Процук В.В.</i> До питання про особливості пісенно-танцювального фольклору Волинського Полісся	17
<i>Пилипак М.А.</i> Весільна обрядовість Українців Альшеївського району Республіки Башкортостан	21
<i>В'юн К.В.</i> Етнографічна спадщина Українців у музеях діаспори	27
<i>Сінельнікова В.В.</i> Господарська діяльність Українців Нижнього Поволжя: землеробство (історико-етнографічна довідка XVIII-XX ст.)	29
<i>Волковічер Т.М.</i> Українські сюжетні рушники з написами (кін. XIX – перша пол. XX ст.): взаємодія народної і масової культури	34
<i>Карпова Л.О. Магеря О.П.</i> Моральні традиції української сім'ї	39
<i>Просандєєва Л.Є.</i> Культурний вплив дозвілля на розвиток особистості	42
<i>Парчевська Д.І., Казначеева Л.М.</i> Проблеми молодіжного дозвілля на сучасному етапі (на прикладі м. Рівне)	46
<i>Трохимчук М.</i> Проблеми та тенденції розвитку сучасного молодіжного дозвілля в Україні	49
<i>Маринич Л.М., Костюк Л.К.</i> Придорожні хрести на теренах Рокитнівщини: історія, інтерпретація, смисли	53
<i>Ясковець О.В.</i> Українські традиції випікання хліба: етнорегіональний аспект (за матеріалами опитування у Корецькому районі)	55
<i>Павлуш К.</i> Свято Купала: традиції та сучасна культурна регіональна практика	58
<i>Полюхович О.В., Костюк Л.К.</i> Весілля в духовній культурі населення Рівненського Полісся: традиції та новітні навірстування	61
<i>Чуб Г.В.</i> Діти у великодньому святі України	65
<i>Обух Л.В.</i> Культурно-освітня діяльність українців у Східній Словаччині (методичне забезпечення навчального процесу в середині XX ст.)	69
<i>Кметюк Т.В.</i> Збереження національних традицій на фестивалі «Українська весна» у Польщі	72
<i>Мартинюк О.</i> Сутність поняття «свято» у працях науковців	76
<i>Оборська С.В.</i> Традиції українського модерну в оздобленні сільського житла Київщини	80
<i>Кюнцлі Р.</i> Унікально-універсальні співвідношення церковної архітектури українського села	83

РОЗДІЛ II.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ КУЛЬТУРИ

<i>Ясінський М.М.</i> Інформаційна концепція культури	87
<i>Репін А.</i> Функції масової культури	89
<i>Шило М.</i> Розвиток інтелектуальної культури українців під впливом глобалізаційних процесів	94
<i>Новоселецький М.Ю.</i> Культурно-історичний аспект курсу фізики	97
<i>Жук В., Давидюк Л.</i> Діяльність рівненського центру ПК та ППК НАКККІМ із підвищення кваліфікації бібліотечних кадрів	101
<i>Якубова Т.А.</i> Біографія Т.Шевченка в польських енциклопедіях С.Оргельбранда та А. Вислицького (за матеріалами польськомовного фонду НБУВ)	105

<i>Гірняк Г.З.</i> Реформування системи органів місцевого самоврядування в Україні: концепція, проблеми, досвід	108
<i>Сапфірова Н.М.</i> Щоденник Н.Пташкіної як документальне свідoctво історії родини Й. Маршака у пореволюційний період (1918-1920)	113

РОЗДІЛ III.

ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ

<i>Сойчук Р.Л.</i> Феномен «національного самоствердження особистості» у науково-теоретичних виданнях	118
<i>Миколасенко О.М., Кучина Н.І.</i> Основні підходи до визначення поняття «гра» в історичній ретроспективі	121
<i>Ластовецька Л.В.</i> Хорові твори сучасних композиторів Галичини в педагогічному репертуарі ВНЗ	127
<i>Дудик Р.</i> Питання формування і вдосконалення викладацької майстерності педагогів-диригентів	130
<i>Зайцева О.</i> Питання розвитку поліфонічного слуху учнів старших класів ДМШ у наукових дослідженнях	133
<i>Лацівська Я.В.</i> Проблеми формування позитивного ставлення до навчання студентів у педагогічних дослідженнях	136
<i>Войтович Г.О.</i> Моральна культура майбутнього вчителя музичного мистецтва: теоретичний аспект	140
<i>Крижановська Т.І.</i> Методичні аспекти реалізації інтегративного підходу в процесі викладання курсу «українська музична література» у ВНЗ і рівня акредитації	144
<i>Вишотравка Л.І.</i> Клас удосконалення професійних танцівників: педагогічна методика Асафа Мессерера	147
<i>Мазурок І.В., Кругляченко А.Ю.</i> Самостійна робота студентів педагогічного коледжу як чинник формування професійності	151
<i>Мельник Л.В.</i> Фахова компетентність майбутнього вчителя музики як складова навчального процесу	154
<i>Колесніков С.А.</i> Шляхи формування компетентності майбутнього вчителя музики	158
<i>Каленюк О.М.</i> Художнє витинанкарство в контексті підготовки майбутнього художника-педагога	162
<i>Чернюшок О.В.</i> Техніка «Квілте» у декоративній текстильній композиції	167
<i>Дудик Р.В.</i> Процес художньо-педагогічного спілкування учителя музики з хоровим колективом	169
<i>Пішванова В.О.</i> Адаптивні механізми післядипломної освіти	173
<i>Нурулліна І.</i> Молодіжні неформальні рухи в Україні (кінець ХХ – початок ХХІ століття)	177
<i>Понадин Т.</i> Соціальні проблеми в Україні крізь призму діяльності жіночих організацій	180
<i>Петровиц В.В., Бокій Т.Ф.</i> Використання засобів музейної педагогіки у культурно-освітній діяльності музею	184
<i>Опришко І.П., Казначєєва Л.М.</i> Молодіжний сленг та особливості його перекладу у німецькій літературі	188

РОЗДІЛ IV.

МИСТЕЦТВО У РОЗМАЇТТІ ВИЯВІВ

<i>Шман С.Ю.</i> Ікона в музейному фонді: дослідження та реставрація Ю.О. Олсуф'єва	192
<i>Зорич Ю.</i> Театри українських міст періоду 1943-1945 років	195
<i>Горох Г.С.</i> Дитяча хорова творчість Рівненщини в період державної Незалежності України	198
<i>Радченя Т.Ф.</i> Сучасна патріотична музика в Україні	202
<i>Гончарук В.</i> Пошуки композиційно-пластичної та образної виразності у творах Львівських скульпторів другої половини 1980-1990-х рр.	206
<i>Матоліч І.Я.</i> Дослідницька праця та навчальний процес на кафедрі історії і теорії мистецтва Львівської Національної Академії Мистецтв	209

Христюк Ю.С. Функціональна обумовленість дитячого інтровертивного ігрового середовища в громадських закладах	212
Погребняк Г.П. Авторське кіно в міжнародному фестивальному просторі	215
Зінчук І. Творчий злет «Пікардійської терції»	218
Боровець О.О., Казначесва Л.М. Взаємодія національних музичних культур Сходу та Заходу на сучасному етапі	221
Шевчук Б.М. Особливості формування імпресіоністської течії на теренах Європи кінця XIX – початку XX ст.	224
Чайковська А.А. Мистецька спадщина Г.Нарбута у контексті розвитку графічного мистецтва України	228
Ковтун М.М. Тема материнства в творчості Т. Шевченка-художника	233
Волошина В.М., Шолудько Н.Г. Анімація в туризмі як предмет наукового дослідження	236
Поліщук Ю. Кантата «Дніпро реве» Д.Січинського: особливості втілення художнього образу	239
Соїч В.П. Стан, проблеми та перспективи розвитку закладів культури на селі	242
Гищак Г.Я. Культурно-дозвіллева діяльність закладів культури Самбірщини	246
Новосад О. Музичне мистецтво Волині періоду державної незалежності України	249